ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1937 Փետրուար–Մայիս Թիւ 2-5

էջ

Հայկական ճեմարան – Բանասիրական

Հ. Եղիա Փէչիկեան. — Մարտիրոս Եպիսկոպոսի Երզնկացւոյ՝ Ուղեւորութիւն ի Սպանիա 49

Արտաւազդ Արքեպս. — Պատմութիւն Հալէպի քահանայից (շար.) . . . 61

Գէորգ Արքեպս. Ասլանեան. — Պատարիկներ լուսածիր չքացեալ վանքերէն 65

Մեսրովբ Յ. Սեթեան. — Հայերն իբր քաղաքական ոտից կայան Հնդկաստանի մէջ - Խօջայ Իսրայէլ Սարհադ (թրգ. Հ. Փ. Ե.) 68

Լեզուագիտական

Վահան Շահպազ. — Մեր գրական լեզուն 74

Գրական

*** — Բանայանգ և բանակարգ ի փափագեան Պարոնն (1837). . . .

Հ. Վահան Յովհաննէսեան. — Հայկական գիւղը–Սուրբիկին - Քեզի . . 77 - 79

Պ. Վ. Պզտիկեան. — Կը լսէ դաշնակն 79

Հրաչ Քաջարենց. — Բարիզ - Միլան . 80

Ֆերապ. — Իրիկնային . . . 81

Հ. Եղիա Փէչիկեան. — Մայր Ելպիս Կապրաշեանի կեանքն ու գործը . . 118

Մայր Ելպիս Կապրաշեան. — Գերագոյն սփոփանքս – Մենաստանին կոյսը – Սոխակին երգը - Իղձն իմ առ Մարիամ կոյս - Ս. Դաստառակին – Սիմոնիկ և իւր պապը – Առ Մայիս – Խոնջ թռչնակը. 121 – 125

Օրուան գրքեր–Գրախօսական

Հ. Ղեւոնդ Տայեան.- Երաժշտական հրատարակութեան մը առթիւ . . . 102

Յարութիւն Քիւրտեան. — The Travels of Macarius. Թրգմ. և հրատ. The Oriental Translation Fund-ի համար եւն. – The Four Gospels of Karahissar, by E. Cadmin Colwell Harold Rideaout Willoughby . 104

Հ. Եղիա Փէչիկեան. — Ուսցչ. Ա. Աբեղեանի «Neuarmenische Grammatik Ost – und Westarmenisch» (Աշխարհաբար քեր. Արեւելահայ և Արեւմտահայ բարբառով) . 107

Բրոֆ. Ա. Ծանոլլի. — (Գրախօսութիւն Ա. Աբեղեանի վերեւի գրքին) . . . 111

Շար.ը տես գ. էջ

SOMMAIRE

1937 Février-Mai N. 2-5

p.

Académie Arménienne - Philologie

P. E. Paitchikian. — Voyage en Espagne de Mardiros évêque d'Erzinga (1489-1492) 49

Mgr. Ardavast Surméyan. — Histoire des prêtres d'Alep . . . 61

Mgr. K. Arslanian. — Mémoires des couvents arméniens 65

Mesrob J. Seth. — Armenians as political Stepping-Stones in India - Khojah Israel Sarhad 68

Linguistique

Vahan Chahbaz. — Notre langue littéraire 74

Littérature

*** — A. Mr. Papazian (poésie de l'année 1837) . . . . .

P. Vahan Hovhannessian. — Le village Arménien - A ma petite nièce Sourpik - A toi (à ma nièce Sandoukht). 77 - 79

Abbé P. Bezdikian. — Le piano tait. 79

Hratch Katcharentz. — Paris-Milan. 80

Férab. — La poésie du soir. . . 81

P. E. Paitchikian. — † Mère Elbis Gabrachian (Sa vie et son œuvre poétique). 118

Mère E. Gabrachian. — Ma suprême consolation - La vierge du cloître - Le chant du rossignol - Mon désir à la S.te Vierge - Au St. Suaire - Simonik et son grand père - Au mois de Mai - L'oiseau fatigué. . . . . . 121 - 125

Les livres du jour-Recensions

P. Léonce Dayan. — A l'occasion d'une publication musicale . . . 102

H. Kurdian. — The Travels of Macarius, etc. - The four Gospels of Karahissar, by E. Cad. Col. H. R. W. . 104

P. E. Paitchikian. — Neuarmenische Grammalik Ost-und Westarmenisch (par Dr. Artasches Abeghian) . . . 107

Prof. A. Zanolli. — Neuarmenische Grammatik etc. (ut supra) . . . 111

Voir la suite, page 3.

11 DEC 2008

1843-1937

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ – ԳՐԱԿԱՆ – ԳԻՏԱԿԱՆ – ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ-ՄԱՅԻՍ ԹԻՒ 2-5

ՀԱՏ. ՂԵ ՌՉՁԶ-ՌՉՁԷ ՎԵՆԵՏԻԿ Ս. ՂԱԶԱՐ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԵՐԶՆԿԱՑԻՈՅ ՈՒՂԵԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՍՊԱՆԻԱ

Տարիով առաջ մեր ուշադրութեան առարկայ եղած էր «Բազմավէպ»ի ընթերցողներուն ներկայացնել սոյն ուղեգրութիւնը, և երբ ծագեցաւ Սպանիական պատերազմը՝ կարծեմ շարժառիթ մ'ալ աւելցաւ անոր իրագործութեան, քանի որ, ինչքան ցաւալի, սակայն հետաքրքրական է տեսնել մեր հայ ուղեգիրը որ իտալ — զուից – գաղղիական աշխարհներէն վերջ կ'անցնի Սպանիա և հիւսիսէն սկսեալ մինչեւ արեւմուտք և հարաւ և ապա արեւելեան մասը՝ կ'այցելէ այն գլխաւոր քաղաքները որոնք հետզհետէ կարծես մեր աչքին առջեւ ռազմադաշտի վերածուելով հուրի և սուրի բովէ մը անցնելու վրայ են ներքին քաղաքական տխուր և եղբայրասպան պատերազմին հետեւանքով:

Մարտիրոս եպս.ի այս ուղեգրութիւնը թէեւ հրատ. և թարգմանուած Սէն Մարտէնէ, բայց անծանօթ և անմերձենալի մեր ընթերցողներուն՝ կը բռնէ 431-438 էջերը վանքիս գրչագիր ԼԳ ՃԱՌԸՆՏՐԻՆ, զոր նկարագրած է մանրամասնօրէն Հ. Բ. Սարգիսեան[1]. մենք կը բաւականանանք հոս ամփոփել գլխաւոր կէտերը:

Ձեռագիրը կը կրէ վանքիս մատենադարանին գ. զ. 812 թիւը. ԹՈՒՂԹՔ՝ 236. ՏՈՂՔ՝ 33. ՆԻՒԹ՝ թուղթ. կաշեկազմ, լաւ. ՄԵԾ. 32×21. ԳՐ. միասին, շեղագիր. ԺԱՄԱՆԱԿ ընդօրինակութեան՝ 1857 (ինչպէս կ'երեւի 431 էջին լուսանցքին վրայ՝ Ուղեգրութեան սկիզբը). ԽՈՐԱԳԻՐՔ՝ սեւագիր. առանց ԶԱՐԴԱՆԿԱՐԻ. ԳՐԻՉ ընդօրինակութեանս՝ Հ. Սուքիաս Պարոնեան և Մուրատեան վարժարանի մեր պահուած. ԺԱՄԱՆԱԿ ընդօրինակուած է ընտրանքով՝ Փարիզու Ազգ. մատենադարանէն. ՏԵՂԻ՝ Փարիզ: Ընդօրինակուած է ընտրանքով՝ Փարիզու Ազգ. մաշակերտները. ՏԵՂԻ՝ Փարիզ:

1. Տե՛ս «Մայր ցուցակ Հայ. Ձեռագրաց» հատ. Բ. էջ 499-511 տպ. Վենետիկ Ս. Ղազար, 1914-1917.

digitised by A.R.A.R.@

ՊԱՅՐԸՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ ՓԱՌԱՒՈՐՈՒԱԾ

Վանքիս Յիշատակարաններուն մէջ պատմական պիտի մնայ պաշտօնական այցելութիւնը Անգլիոյ «Պայրընեան», «Քերթողական» և «Որատեան» («Byron Society», «Poetry Society», «Horatian Society») ընկերութեանց խառն խումբին, շուրջ քսան հոգի, այր և կին, որոնք Մարտի 1ին առաւօտ Ս. Ղազար եկան այցելութեան, ընկերակցութեամբ Վենետկոյ պաշտօնական յարգելի անձնաւորութիւններու և լրագրողներու։

Անոնք կու գային ուխտաւորի մեծ յարգանքով Հայոց կղզին՝ ուր աւելի քան դար մը առաջ ապրած էր ու խորհած իրենց ցեղի հանճարեղ մէկ զաւակը, անցեալ դարու մեծագոյն քերթողներէն մին՝ Լորտ Պայրըն, և ուր ոչ միայն Արեւելքի հինաւուրց քաղաքակրթութեան մը ջահը կը տեսնէր բոցավառ, այլ և սիրած ու սորված էր Հայ դասական լեզուն։

Գրագէտ, բանաստեղծ և մատենագիր ուխտաւոր խումբը մեծ յարգանքով ընդունուեցաւ Ուխտիս Հայրերէն Վանքի դրան վրայ՝ փոխանակութեամբ բարեկամական խօսքերու. ապա առաջնորդուեցաւ վանքին տաճարը, ուր հետաքրքրութեամբ և զմայլանքով դիտեցին Հայ ծիսի եկեղեցական մատեանները, արծաթեղէն սպասներն և թանկագին շուրջառ–շապիկները. յետոյ այցելեցին հետաքրքրութեամբ Գրատուն, Ձեռագրատուն, Թանգարան և հուսկ կանգ առին Լորտ Պայրընի սենեակը՝ ուր իսկապէս երկար ժամեր նստած խօսակցած էր Ալպիոնի զաւակը մեր Հայրերուն հետ, և շատ անգամ թարթափած հայ ձեռագիր և տպագիր գրքերու մէջ և իր անսանձ միտքը պահ մը սեւեռած հայ լեզուի ուսման. հոն՝ ուր յիշատակները կային այդ պահուն ցուցադրուած՝ իր հայերէն ստորագրութիւնը, ձեռագիրներ, և գործածած իրեղէններէն՝ գրիչ, կաղամար, դանակ եւն, որոնք բոլորն ալ այցելուներուն զուրգուրանքին յատուկ առարկայ դարձան։

Վանքին ուրիշ կարեւոր վայրերէն յետոյ առաջնորդուեցան տպարան. հոս ալ Հայ և օտար հրատարակութեանց քով իրենց սիրելի էր տեսնել Լորտ Պայրընի քերթուածները, թարգմանութիւններ, Անգղ – հայ բառարանը, նամակներ Ս. Ղազարէն գրուած, եւն։

Հուսկ գնացին ճաշարան՝ ուր իրենց ընծայեցինք արեւելեան վարդանոյշ և վանական ըմպելի մը, փոխադարձ մաղթանքի և շնորհակալութեան խօսքերով։

Մեկնելէն առաջ կատարեցին կղզիին շրջանը և պահ մը դադար առին «Լորտ Պայրընի ձիթենիներ»ուն տակ. անոնցմէ մէկ մէկ ճիւղ իւրաքանչիւրին՝ գեղեցիկ և հաճելի յիշատակ մ'եղաւ։

Խորին շնորհակալութեան զգացումներով, զոր յետոյ գրաւոր ալ ղրկեցին, մեկնեցան վանքէն մեծապէս ուրախ և անմոռաց յուշերով։

ԽՄԲ.

ՀՍՍՌ - Арм ССР

էջ

Մ. Երեցեան. — Ճշդումներ (Հայ դրամագիտութեան համար) Պրն. Կ. Յ. Բասմաջեանի «Հայկ. Ընդհ. Դրամագիտութիւն» երկի մասին 112

Հրաչ Քաջարենց. – «Արձակ էջեր և քերթուածներ» Արտաշէս Յարութիւնեանի . 115

Գիտական

Մկրտիչ քհնյ. Մուրատեան. — Սասնոյ բուսակը 89

Բրոֆ. Արմենակ Շաղոյեան. — Ուսողութեան և գրահաշուի հայերէն հրատ. Ա. Ուսումնասիրութիւնը 92

Կենսագրական

Սմբատ–Բիւրատ. — Լեռնականի մը յուշատետրը (ինքնակենսագրութիւն) (շար.) . 82

Հայկական–արձագանգ

Խմբ. — Տիար Մ. Յ. Սեթ Պատուընկալ Հայ գիտնական 73

Ներկայ. — Թատերական ներկայացումներ Մուրատ–Ռափայէլեան վարժարաններուն մէջ՝ Վենետիկ – Բարիզ . . . 126

Խմբ. — Պայրընի յիշատակը փառաւորուած (ի Ս. Ղազար) 128

p.

M. Yéretzian. — Des corrections (dans la «Numismatique Générale Arménienne» de Mr. G. J. Basmadjian) . . . 112

Hratch Katcharentz. — «Proses et poésies» (par Artachès Haroutiunian). . 115

Science

Prêtre M. Mouradian. — La Flore de Sassoun 89

Prof. A. Shaw. — The first printed Armenian treatise on Arithmetic and Algebra (Read before the Amer. Assoc. etc., Texas, Mai 1, 1934) . . . 92

Biographie

Sembat Burat. — Les mémoires d'un montagnard (Autobiographie) (suite) . 82

Echos Arméniens

Réd. — Mr. Mesrob J. Seth - Armenian Scholar honoured (in «Star of India» N. 112 (1936) Calcutta) . . . 73

Présent. — Représentations théatrales dans les Collèges Moorat-Raphaël.-Venise-Sèvres (Paris) 126

Réd. — La mémoire de Lord Byron vénérée à St. Lazare (pélerinage de Sociétés des écrivains Anglais). . . 128

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Վ. Աճառեան. — Յովհաննէս Թումանեան. Մարդը և Բանաստեղծը. Բոստոն, 1936, էջ 234 գ. 50 սէնթ.

Յ. Մանանդեան. — Հին Հայաստանի գլխաւոր ճանապարհները. — Հր. Մելք. Ֆոնտի. Երեւան, 1936 էջ 278, գ. 10ռ.

Գարեգին Եպս. Տրապիզոնի. — Աշխարհի լոյսն ի Հայս. հտ. Ա. Տպ. Փարիզ, 1936, էջ 376 գ. 25 ֆր. կմ. 2 տոլար.

Գէորգ Արքեպս. Արսլանեան. — Գեղեցիկ ասացուածք. Գ. Կ. Պ. 1937, էջ 158, գ. 20 ֆր.

Mesrovb J. Seth. M. R. A. S. — Armenians in India, էջ. 629, գ. 15 շիլ.

Հ. Ներսէս Ակինեան. — Մովսէս Գ. Տաթեւացի. Ազգ. մատ. ՃԼԹ, տպ. Վիեննա, 1936, էջ 473, գ. գ. ֆր. 4.

— Եղիշէ վրդ. և իր Պատմ. Հայոց պատերազմի. Բ. մաս. ՃԽ, էջ 401–806, գ. գ. ֆր. 4.

— Սիմէոն դպրի Լեհացւոյ Ուղեգրութիւն. ՃԽԱ, էջ 494, գ. գ. ֆր. 4.

Հ. Պօղոս Էսապալեան. — Տաճիկի Համաբարբառն և Հայերէն Աւետարաններու Ա. Թրգ.ը ՃԽԲ, էջ 126, գ. գ. ֆր. 1.

«Ալիք» (Ժողովածու) «Ալիք» Թերթի 5 ամեակի. 1931–1936, տպ. Թեհրան 1937, էջ 286, գ. 30 ֆր.

Խորին շնորհակալութեամբ ստացած ենք նաեւ Պրն. Թ. Ծատուրեանի ձեռքով «Համառօտագիտական չինարար Միսրճեան Սեներքերիմեան մանկապտիզ»ի կողմէն Կ. Գաբիկեանի «Եղեռնապատում»ը. տպ. 1924.

digitised by A.R.A.R.@